

Joseph Marquart: ALMAN ÜSLUBU SÜKUT

Posted on 04/12/2014

JOSEPH MARQUART (1864- 1930) Alman doğubilimci, Ermeni araştırmaları uzmanı, dilbilimci ve coğrafyacı. Tübingen Üniversitesinden mezun olup, ardından orada, daha sonra da Leyden ve Berlin üniversitelerinde öğretim üyeliği yapmıştır. 1920de Berlin Üniversitesi bünyesinde Ermeni filoloji kürsüsünü kurmuştur. İran, Türk, Ermeni ve Kafkas araştırmaları dalında çok sayıda eseri mevcuttur. Viyana daki Mkhitarist Rahipler 'le sıkı ilişkişler içinde olup, "Handes Amenorya" dergisinde makaleler yayınlamıştır. Maalesef, Marquart'ın Ermeni araştırmaları konusundaki eserlerden birçoğu hala yayınlanmamıştır.

Onun eserleri arasında "Yeraņsahr" monografisi (1901) ile 1903 'te Tovmas Ketikyan 'nın tercümesiyle Ermenice olarak Venedik 'te yayınlanan 'Ermeni Derebeyleri" araştırması ve 'Ermeni Alfabesinin Doğuşu ve St. Maştots 'un Hayatı " kitabı (A. Vardanyan tarafından tercüme edilen bu kitap 1913 'te Ermenice basılmıştır) özel bir öneme sahiptir. Son kitap Marquart'ın 1902'de üniversitedeki tedrisatını içermekte olup, 1905 'te Mosova 'daki Lazaryan Enstitüsünün ödülüne layık görülmüştür Bilim adamının "Doğu Avrupa ve Doğu Asya Araştırmaları " kitabının bir bölümünü oluşturan "Bagratun ilerin Ceddi" araştırması da bir hayli değerlidir Bu araştırma da 1915'te M. Hapozyan 'ın tercümesi ve yazarın önsözüyle, ayrı bir kitap halinde basılmıştır. Bu arada onun 1914 'te 'Alman- Ermeni Cemiyetinde " vermiş olduğu konferansı ihtiva eden 'Ermeni Ulusunun Doğuşu ve Dirilişi "başlıklı eserinin de kayda değer olduğunu belirtelim.

Onun Ermeni araştırmaları dalında yapmış olduğu kayda değer çalışmaları arasında, biz "Yunan ve Arap Coğrafyacılarına Göre Güney Ermenistan ve Dicle Havzası" (1911) ile 2009'da Ermenice olarak Tahran da yayınlanan "Ermeni Piskoposların Menşei " (1932) eserlerini de sayabiliriz.

Bu arada hemen belirtelim ki, J. Marguart da bazı araştırmacılar gibi tarihilerimizin atası Movses Khorenatsi 'nin (Horenli Movses) bir tarihi olarak, beşinci değil de, daha ileriki asırlara ait olduğu yanılığına kapılmıştır. Bu arada ünlü bilim adamı adını ve soyadını Ermeniceye evirerek Hovsep Bdeşkhyan imzasını kullanmış olduğunu da belirtelim.

Ermeni araştırmalarının ünlü uzmanı aynı zamanda samimi bir Ermeni dostuydu, yazılılarıyla Osmanlı Türkiyesi 'nin Ermenileri hedef alan imha politikasını defalarca kınamıştır. Bu açıdan onun "Kuman Boylarına Dair" başlıklı makalesi (1914) bir hayli ilginçtir. "Alman slubu Skut " makalesini (Osmanlı imparatorluğunda Ermeni Soykırım, Yerevan, "Hayastan" basımevi, 1991, s. 669-701) ve R. Sahakyan 'ın "Marquart ve Batı Ermenilerinin Soykırımı" makalesinden alınan bölümleri dikkatinize sunuyoruz.

ALMAN ÜSLUBU SÜKUT

"Ermeniler olmazsa, Ermeni Meselesi de olmaz" düsturu, Meşrutiyetin ilanından sonra da Osmanlı siyasetine yn vermeyi sürdürdü. Korkunç Adana katliamı, liberal eğilimli oldukları konusunda Avrupa kamuoyunu şaşırtıcı bir şekilde ikna etmeyi başaran Jn Türklerin, keyfiyet ve gaddarlıkta Büyük cani Abdülhamid'den hiç de geri kalmadıklarını göstermiştir. İttihat ve Terakki komitesi 1910 tarihli Selanik kurultayında almış olduğu gizli kararlar, Osmanlı İmparatorluğumdaki diğer etnik unsurları, yani Hıristiyanları bertaraf etmek suretiyle Türk birliği oluşturmayı hedefliyordu. Balkan savaşları sırasında bu hedef yolunda sarfedilen gayretler, bizim Almancıların ve bunların, ordudaki Hıristiyan unsurları bertaraf etmek suretiyle Türk ordusunun muharebe kabiliyetini güçlendirmek gerektiğini vurgulayan, genel kurmaydaki taraftarlarının sürekli çığırtkan talepleri ile yoğunlaştı...

şüphesiz Osmanlı hükümeti, yaklaşmakta olan Birinci Cihan Harbinin, çoktandır tertiplemeyi düşündükleri programı yürürlüğe koyma açısından en uygun fırsat olduğunu daha o zaman farketmişti. Din uğruna Alman hkmetinin teşviki, en azından rızası ile

Türkiye'nin ilan ettiği ve büyük ümitler bağladığı cihat, yani katliam ve yağmayı esas alan kutsal savaş, Doğu Hıristiyanlarının, özellikle de Ermenilerin tamamen imhasını hedefleyen kıyım programının uygulanmasında Türklere dayanak oldu.

Yegane suçu ulusal kimliğini korumak, atalarının dini Hıristiyanlıktan dönüp, İslama geçmeyi reddetmek olan tebaa halklara, Müslümanların reva gördüğü şeytani eylemleri haklı çıkarmak için Alman basını sosyetenin beynini iftira yağmurlarıyla yıkadı. İftiralarından bir kısmı Türk kaynaklıydı, diğeri ise aynı basının ürünü. Basın Ermenileri okurlara, sahtekar tacir ve tefeci güruhu gibi en adi nitelemelere takdim ediyordu. Oysa Balkan savaşları sırasında sanal kahramanlıklarından dolayı “şayanı arzu Osmanlı müttefikler” göklere çıkarılmıştı. Tabi, bütün bunlar aslında Abdülhamid katliamlarından yükselen feryatları boğmak için tertiplenmiş, uzaktan hoş gelen davul sesiydi... Yaygaracılıkta ve Türklere dalkavukluk edebilmek için, onların kulu kölesi olmada birincilik ödülü kuşkusuz mahut Deutschen Tageszeitung'un talihsiz Yoka'sına ait olsa gerek, zira bu zat Ermenilerin imhasını teşvik etme ve onaylama cüretini göstermekle kalmayıp, aynı zamanda kati surette haklı da çıkarmıştı.

Ekim 1918'e kadar hükümet, toplumun gözünün açılmasını, onun doğru yönde bilgilendirilmesini engellemek için, Ermeniler yararına olan her türlü haberin yayınlanmasını (broşür ve makale de dahil olmak üzere), Türk tahriflerinin ise her hangi bir şekilde düzeltilmesini en sert önlemlerle yasaklamıştı. Çok nadir de olsa, Ermenilerin maruz kaldıkları canavarlıklara ilişkin bize ulaşan istisnai haberler ise düşmanlarımızın kötü niyetinden kaynaklanan tahrifat olarak nitelendirilmekteydi. Bir çeşit Alman “Maten'i” olan Kölnische Zeitung, hiç çekinmeden, yarattığı infialle dikkat çeken “Alman Halkının Temsilcilerine Çağrı” başlıklı kitapçığın yazarı Dok. Martin Nipage diye birinin var olmadığını, yazma küstahlığını bile göstermişti.

Askeriyenin basın hizmetleri dairesine bağlı sansür bölümü tarafından 1917'de yayınlanan basınla ilgili tebligat ve talimatlar kitabında, konuya ilişkin olarak, şu görüşe yer verilmiştir:

“Ermenilere uygulanan vahşete değinirken, bu tür sorunların iç sorun olması itibariyle söz konusu ülkenin tasarrufunda bulunduğu, Türkiye ile olan dostane ilişkilerimizi zedeleyeceği bilinciyle hareket etmemiz, içinde bulunduğumuz şu zor şartları da göz önünde bulundurarak, bu konulan tartışmaktan dahi kaçınmamız gerekir. Bu itibarla bizlerin görevi sükutu korumaktır. Eğer Almanya doğrudan suç ortağı olmakla itham edilecek olursa, belki ilerde bu sorunu tartışmak durumunda kalabiliriz, ama çok temkinli davranıp, ihtiyatı elden bırakmaksızın, Ermenilerin Türkleri durmadan tahrik ettiklerini sürekli vurgulamak suretiyle. Ama yine de en uygun olanı Ermeni Meselesinde sükutun korunmasıdır...”

Almanya hükümeti Alman basınına Ermenilerin zararına olan her türlü dedikoduyu, her çeşit iftirayı yayınlama izni veriyordu. Buna karşın Ermenilere yararlı olabilecek tüm yayınlar veya Ermenistan’da vuku bulan olaylara ilişkin gerçekleri yansıtan haberler kati surette engelleniyordu...

Ermeniler’in 1878’e kadar Türk hakimiyetinden güya hoşnut olup, Türklerle huzur içinde yaşadıklarına dair sıkça ileri sürülen iddialar tamamen mesnetsiz, bir o kadar da yanlış ve gerçeğe tamamen aykırıdır. Bu konuda fikir edinmek, daha XVII. asırda Osmanlıların Ermenilere ve genelde Hıristiyanlara ne tür muamelede bulduklarını öğrenmek için Ermeni Vardapet Arakel Davrijetsi’nin “Tarih’ine” kısaca göz atmak yeterli olacaktır. Türk amirlerin keyfi idarelerine, can, namus ve mal güvenliğinin katilen olmamasına rağmen, 19. asırda hala sağ kalabilmiş Ermenilere rastlanması gerçeğini mucize olarak algılamak gerekir.

Kurnaz tilki Abdülhamid Hamidiye Kürt atlı alaylarını oluşturmak suretiyle şeytani yöntemini devreye soktu. O bu yöntemle, Hıristiyanlara reva görülen istibdatı resmen, zirveye tırmandırmanın temellerini atmıştı. Buna karşın biz, yankıları yeri göğü kaplayan cinayetlerin cezalandırılması konusunda koskoca Hıristiyan Avrupa’nın parmağını dahi oynatmayışma utanç duyulan içinde, yüreğimiz yanarak, tanık olmak durumunda kaldık.

O sıralarda katliam kurbanları yararına bağış toplamamızı engelleyen Alman hükümeti, bu davranışıyla, silinmesi mümkün olmayan kara lekeyi kendi üzerine sürmüştü... Bu da yetmezmiş gibi Caligula Wilhelm (1), olayların hemen sonrasında, kendi portresini dost bildiği Kızıl Sultana yolladı.

1) Alman İmparatoru Wilhelm II. (1888-1918), yazar onu Roma İmparatoru bednam Caligula'ya benzetmektedir.